

STILZWIJGENDE AANVAARDING NALATENSCHAP

René Kumpen

Niemand kan verplicht worden om een nalatenschap te aanvaarden maar wanneer een erfgenaam daden stelt die worden beschouwd als een stilzwijgende aanvaarding van de nalatenschap dan kan hij geconfronteerd worden met het gegeven dat hij schulden van de erflater erft zonder de mogelijkheid de nalatenschap nog te verwerpen.

De termijn voor verwerping bedraagt 30 jaar vanaf het opvallen ervan. De erfgenaam is in de mogelijkheid om een boedelbeschrijving van de nalatenschap te doen opmaken gedurende een termijn van drie maanden vanaf de datum van overlijden met aanvullend nog een termijn van 40 dagen om zijn keuze te maken over de aanvaarding of verwerping van de nalatenschap.

De keuze kan ook **indirect** worden gemaakt door het stellen van daden die de stilzwijgende aanvaarding inhouden zonder de hoedanigheid van de erfgenaam formeel aan te nemen. Hiermee wordt bedoeld handelingen die noodzakelijk de bedoeling om de nalatenschap te aanvaarden weergeven en die slechts in hoedanigheid als erfgenaam kunnen worden gesteld.

Aan de hand van de wettelijke criteria en de toepassing ervan in de rechtspraak kunnen volgende **practische voorbeelden** worden aangereikt:

Daden die wél stilzwijgende aanvaarding inhouden, zoals:

A. daden van beschikking:

- de vereffening van de nalatenschap;
- de verkoop van een roerend goed of een onroerend goed behorend tot de nalatenschap;
- een hypotheek nemen of vernieuwen op een onroerend goed van de nalatenschap;
- een erfdienstbaarheid vestigen of overdragen op een onroerend goed van de nalatenschap;
- het verzoek als erfopvolger tot verkoop of veiling van goederen;
- het betalen van schulden van de erflater met gelden van de nalatenschap;
- de vrijwillige uitvoering van een testament;
- toestemming geven aan een erfgenaam om goederen van de nalatenschap mee te nemen;
- het innen van aan de nalatenschap verschuldigde kapitalen en hierover kwijting verlenen;
- een regeling treffen m.b.t. sommen verschuldigd aan de erflater;
- het geven van opzeg van een door de erflater gehuurde woning en de mededeling dat de goederen die zich in de woning bevinden zullen worden verkocht;
- de aanstelling van een lasthebber belast met het beheer van de nalatenschap voor zover diens bevoegdheden niet beperkt zijn tot de lopende zaken;
- het verlenen van uitstel van betaling aan een schuldenaar van de nalatenschap;
- het kwijtschelden van schulden aan de nalatenschap;
- de overdracht van een van de nalatenschap afhankende schuldvordering om een schuld te betalen;
- het verzoek aan de overheid tot terugbetaling van tot de nalatenschap behorende gelden die geconsigneerd zijn.

B. Daden van toe-eigening.

Zelfs wanneer de toegeëigende goederen later teruggegeven worden aan de nalatenschap zoals:

- het meenemen van linnen en meubelen van de overledene;
- de inbezitneming van een roerend of onroerend goed behorend tot de nalatenschap;
- voor eigen rekening een schuld aan de nalatenschap ontvangen;

C. Daden van genot:

Wanneer goederen van de nalatenschap door de erfgerechtigde in eigen voordeel worden gebruikt en hij er de vruchten van ontvangt, stelt hij een daad van inmenging met betrekking tot de nalatenschap die de stilzwijgende aanvaarding inhoudt.

D. Optreden in rechte:

De bedoeling van de erfgerechtigde dient te worden nagegaan:

- werd de vordering ingesteld bij leven;
- werd de vordering ingesteld na het overlijden van de erflater;
- werd een vordering hervat die reeds door de erflater bij leven werd ingesteld;
- werd door de erfgerechtigde tijdens zijn leven een vordering ingesteld en de erfgerechtigde het geding na het overlijden hervatten zonder dat dit als een stilzwijgende aanvaarding wordt aanzien.
- wordt een vordering na het overlijden van de erflater ingesteld en slaat het voorwerp van de vordering op een recht waarop slechts een erfgenaam zich kan beroepen, dan geldt dit als de aanvaarding van de nalatenschap;
- dit criterium is ook bepalend voor de hervatting van een geding:
voorbeelden:
 - de vordering tot opvordering van een latenschap;
 - de vordering of het verweer tegen een vordering tot verdeling van de nalatenschap;
 - de vordering tot inkorting van een schenking;
 - de vordering tot nietigheid van een testament;
 - de vordering tot verdeling van een nalatenschap besloten in een andere nalatenschap;
 - de wering van een mede-erfgenaam uit de verdeling van de nalatenschap;
 - het verweer tegen een vordering tot afgifte van een legaat;
 - het verzoek tot inbezitstelling van goederen van de nalatenschap;
 - het verweer tegen een vordering tot betaling van de schulden van de overledene.

E. Zelfs de verwerping van de nalatenschap kan in bepaalde specifieke gevallen worden geherkwalificeerd als een aanvaarding wanneer door de verwerping ten voordele van één of meerdere erfgenamen, deze erflater de facto beschikt over zijn erfdeel wat een fictieve voorafgaande aanvaarding impliceert bv : de verwerping ten voordele van andere erfgenamen wordt gelijkgesteld met een aanvaarding.

Daden die géén stilzwijgende aanvaarding inhouden, zoals:

A. daden van bewaring;

- het klasseren van papieren van de overledene;
- het verschijnen in rechte om zijn hoedanigheid van erfgenaam te betwisten;
- inschrijving of vernieuwing van de hypotheken;
- het opvorderen van een schuld ten voordele van de nalatenschap;
- het betalen van verzekeringspremies voor goederen behorend tot de nalatenschap;
- het herstellen van een goed om het voor verlies te behoeden;
- het leggen van beslag op goederen van een schuldenaar van de nalatenschap;
- verzegeling of ontzegeling van de nalatenschap vragen;
- het meenemen van goederen en papieren van de nalatenschap om ze te bewaren;
- het opmaken van de inventaris van de nalatenschap.

B. Daden van toezicht:

- het bewaren van de kleding van de overledene;
- het bewaren van sleutels van de woning, meubels, papieren en titels om diefstal ervan te vermijden;
- het bewaren van geld en roerende goederen van de nalatenschap.

C. Daden van voorlopig beheer:

- betaling van de begrafeniskosten van de erflater;
- betaling van de laatste ziekte van de erflater;
- inning van een pensioen van de erflater zonder het in eigen voordeel toe te eigenen;
- het afhalen van bescheiden sommen van de gezamenlijke rekening door de weduwe van de overledene om dringende uitgaven te doen betreffende de nalatenschap;
- betaling van schulden van de nalatenschap met eigen gelden van de erfopvolgers;
- inning van sommen verschuldigd aan de nalatenschap en hierover kwijting verlenen wanneer de daad gerechtigd is door dringende noodzaak;
- het betalen van het aandeel in de onderhoudskosten voor een gebouw met meerdere appartementen;
- de ondertekening van de aangifte van nalatenschap en betaling van de successierechten;
- betaling van de kosten van gas en elektriciteit van de erflater;
- zich verdedigen tegen een vordering die wordt ingesteld door een schuldeiser van de nalatenschap;
- tijdelijk een handelszaak voortzetten door het uitvoeren van courante transacties;
- tijdelijk de exploitatie van een vennootschap voort te zetten zonder er zelf winst uit te halen met het doel het maatschappelijk vermogen te bewaren;
- sommen opvragen en ontvangen voor rekening van een vennootschap waarvan de overledene deel uitmaakt;
- het onderhouden van de woning van de erflater.

Mogelijke praktische remedies tegen stilzwijgende aanvaarding.

Wanneer dringende handelingen moeten worden gesteld, kan de erfopvolger machtiging vragen aan de rechter voor daden vermeld onder artikel 796 B.W. wanneer in de nalatenschap zaken aanwezig zijn die kunnen bederven of wanneer de bewaring grote kosten vergt zodat deze kunnen worden verkocht zonder dat deze daden als daad van aanvaarding worden gekwalificeerd.

Als algemeen advies dient dan ook vermeld te worden dat men zeer omzichtig moet handelen met betrekking tot de goederen van de goederen van de nalatenschap.

Eens een daad gesteld die de stilzwijgende aanvaarding van de nalatenschap impliceert, is deze aanvaarding onherroepelijk.

De uiteindelijke appreciatie van de gestelde daad hoort tot de bevoegdheid van de rechtbank dewelke niet altijd eensgezind uitspraak doet.

Voorzichtig zijn is dan ook de boodschap en een voorafgaand advies helpt daartoe !

René Kumpen

ARGUS Advocaten (departement erfrecht)

Kol. Dusartplein 34 bus 1 B 3500 Hasselt

rene.kumpen@argusadvocaten.be

www.argusadvocaten.be